



została krwawa pod Zajczarem bitwa. Pułkownik Medwedowski, dowodzący prawym skrzydłem, padł w czasie szturm na Izwor. W Białogrodzie niesłychane panuje wzburzenie i oburzenie przeciw Rosji. Obiegają pogłoski o wielkich zwycięstwach tureckich.

Zemlin, 30 października. Najświeższe doniesienie o ostatnich pod Dżunisem stoczonych potyczkach zaręczają, że w rękach serbskich znajduje się tylko jeden jedyny szaniec; wojsko serbskie jest już częściowo w odwrocie.

Zemlin, 30 października. Turcy uderzyli onegdaj na warowne stanowisko pod Dżunisem, zostali jednak odparci. Wczoraj uderzyli ponownie i zdobyli 3 szance. Dziś wrócić dalej walka.

Widyń, 30 października. Wczoraj stoczona została na dolinie morawskiej wielka bitwa. Wojska tureckie zdobyły wyżyny serbskie znajdujące się naprzeciw pozycji Hañiz paszy i opanowały prowadzący do Kruzewacu gościniec, tak że obecnie związek tego miasta z Deligradem przerywany. Serbowie zupełnie pociąg cofnęli się w dwóch kierunkach. Wojska serbskie zdobyły 6 dział wielkiego wagoniaru i 4 działa górskie.

Rużczuk, 30 października. Wedle telegramu nadesłanego z Niczu zdobyły wojska tureckie 28 z m. serbskie szance pod Kirmizi Tepe (?) przed samym Aleksinaczem.

Z pod Dżunisu, 29 października, wieczorem. Dziś o pół do ósmej ciężkie działa dały sygnał, na który wszystkie baterie tureckie rozpoczęły kanonadę i utrzymywały bez wytchnienia 10-godzinny bój artyleryjski. Ogień koncentrował się przeciw Aleksinaczowi i przeciw silnym serbskim pozycjom na wschód od Trubarewy (?). Skutek ciężkich działań był nadzwyczajny. Już o godzinie 10 pałł się Aleksinacz na wielu punktach. Krótko potem posunęła się jedna bateria Fazyla aż do Prilowicy i wzięła szaniec mostowe w ognień krzyżowy. Artyleria serbska zle dzisiaj strzelała, za to lepiej nie zazwyczaj turecka. O godzinie 1 z południa posunęły się kolumny Hañiza i Suleimana paszów przeciw Trubarewie (?) i zdobyły po 3-godzinnej krwawej walce silne i ostatnie pozycje serbskie po lewym brzegu Morawy. Serbowie rzucili się do odwrotu przez trzy mosty i cofali się w kierunku Deligradu; 10 dział i liczne zapasy wojenne wpadły w ręce tureckie. Zwycięstwo było świetne. Straty Serbów są bardzo znaczne; wielu utonęło w Morawie.

Carograd, 31 października. Wojska tureckie odniosły pod Aleksinaczem świetne zwycięstwo; zdobyły 12 dział i uбиły lub raniły 6000 ludzi.

Do Kölnische Ztg. telegrafują w końcu z Londynu: Wszystkie sprawozdania z pola walki w tym się zgadzają, że Serbowie ponieśli zupełną porażkę. Aleksinacz wzięty przez wojska tureckie; Deligrad nie zdoła skutecznego stawić oporu; drogę do Kruzewacu zamyka z biedą Horwatowicz.

Zestawiając wszystkie te depesze przychodzimy do przekonania, że porażka, jaką ponieśli Serbowie, musiała być bardzo dotkliwa. Po raz pierwszy to nawet białogrodzkie urzędowe depesze przyznają się do przegranej. Armia serbska została rozpołowiona. Jeden korpus pod dowództwem Czerniajew stał w Deligradzie, drugi pod Horwatowiczem nawet nie próbował bronić nader trudnego, między Dżunisem a Deligradem ciągnącego się wąwozu, lecz cofnął się z pospiechem aż do Kruzewacu. Tę samą przyczyną przyniósł Horwatowicz, że wojska jego nie są w stanie walczyć w polu otwartym.

Chcielibyśmy tu kilka powiedzieć słów o tylekroć powtarzanych dzisiaj miejscowościach — o Dżunisie, Deligradzie i Aleksinaczu.

Dżunis składa się z zbitych mas domów (60—70 domów) po prawym brzegu Dżuniski i kilkunastu budynków rozrzuconych po wschodnich wyżynach. Sam Dżunis nie miał dla armii serbskiej zbyt wielkiego znaczenia, a głównie dla niej wagi były obronne stanowiska, położone do koła Dżunisu w lesistych okolicach, a które w ostatnich potyczkach wszystkie bez wyjątku dostały się w ręce nieprzyjacielskie.

Deligrad zaś składa się z czterech tylko domów, między temi karczmy i budynku szkolnego, w którym swego czasu stał ks. Milan główną kwaterą. Resztę domów zajmowali wyżsi oficerowie.

O Aleksinaczu zaś i jego okolicy znajdujemy następujące szczegóły w dziele znanego podróżnika Kanitza: Z daleka widziane przedstawia się Aleksinacz jako nowe, kwitnące miasteczko i mite na widzu robi wrażenie. Inaczej się jednak przedstawia, gdy mu się z bliska przypatrzymy. Posiada małodżące budowie, a jedynie kościół i kilka domów przypomina, że to miasteczko europejskie. Żywiął albański opuścił przed wielu laty niebotyczne swoje góry, zstąpił na żyzną dolinę i osiedlił się tutaj. Młody Aleksinacz tworzy, — dzięki swojemu położeniu, na granicy bułgarskiej ważny węzeł i punkt komunikacyjny na wielkim z środkowej Europy do Carogradu prowadzącym gościniec towarowym i pocztowym. Z wzniesieniem się cywilizacji wzrosło znaczenie Aleksinaczu. Przez Aleksinacz zjadają karawany z surowymi produktami Bułgarii i Tracji do fabryk austriackich, zjadają powracając przerobione i napelniają bazyary począwszy od Niczu aż do Adrianopola i Zofii. Największą część fabrykatów europejskich wybiera drogę na Aleksinacz.

O przyczynach ostatnich klęsk serbskich pisze białogrodzki korespondent do Kölnische Ztg.:

„Nie Horwatowicz temu przyczyną, że Turkom udało się zdobyć stanowisko pod Wielkim Sziljgowcem, Krewetem a wreszcie pod Dżunisem. Podziwiać naprawdę potrzeba, iż dzielnemu temu żołnierzowi udało się trzymać tak długo na czele zdziękowanej armii. — Mimo że żołnierzom Horwatowicza należało się jak największe uwzględnienie, korpus ten bowiem narażony był bezustannie na najcięższe marsze i spotkania, dawał Czerniajew ciągle, nieomal codziennie korpusowi temu rozkazy do działania zaczepnego. Owoc tych działań nie były zbyt świetne, nie mogły niemi być zresztą, rozkazy atoli Czerniajewa zawsze były spełniane, skutkiem czego tenże korpus ten tak został osłabiony, że w chwili najkrytyczniejszej zabrakło mu sił do stawienia czoła. Na rozkaz Czerniajewa musiał korpus ten, liczący zaledwo 9000 ludzi, zająć stanowisko od St. Nestora aż do Lupowacu. Przestrzeń to wynosząca 20 kilometrów. — Błąd to był nie do przebaczenia. Cała armia Czerniajewa nie przenosi 40,000 ludzi. Można przjąć, że takowa wynosiła 75,000 wojska, lecz odkąd została ograniczona na linię dżunisko-aleksinacką, nie przenosiła 50 tysięcy ludzi. Dziś po siedmiotygodniowych nieszcześliwych walkach straciła przynajmniej 10 tysięcy w zabitych, rannych, chorych i zaginionych, tak że za cyfrą wyznaczoną wszelkie przemawia prawdopodobieństwo. Z pomocą tych niewielkich sił zajął Czerniajew linię obronną (zwłaszcza od Bouimiru przez wyżyny ciągnące się po Aleksinaczem do Deligradu a ztąd do Morawy, przez St. Nestor, Dżunis, Sziljgowac do Lupowacu) a więc linią długą mniej więcej 47 kilometrów (7 1/2 kilometrów na milę.) Zwracano po kilkakroć uwagę Czer-

najewa na niebezpieczeństwo jego stanowiska, lecz je nierał ten uważający się za nieomylnego, nie dał posłucha zbawienemu radom oficerów zagranicznych. Jedyną odpowiedzią na rady te był rozkaz do uderzenia na stanowiska tureckie. Wiadomo już jak mizernie ukończyło się to szalone przedsięwzięcie.“

Listy i depesze z różnych miast rosyjskich o niczym nie mówią, jeno o zbrojeniu się Rosji. Do Czaśu piszą z Petersburga, że linie żelazne kolei moskiewsko-smoleńsko-brzeskiej i kijowsko-brzeskiej otrzymały rozkaz, by miały codziennie w pogotowiu 6 pociągów po 40 wagonów celem przewożenia wojska. Do tego samego dziennika donoszą, że drukarnia cesarska w Petersburgu otrzymała już była rozkaz drukowania manifestu wojennego przeciw Turcji, czego jednak zaniechano skutkiem telegramu z Liwadii.

Z nad granicy Królestwa donoszą do Dziennika polsk., o nadzwyczajnym ruchu wojskowym. W tych dniach furmankami sprowadzono do Warszawy z Lublina 60 dział i mnóstwo jaszczeków. Onegdaj trzy wielkie pociągi kolejowe pełne wojska piechotnego transportowano koleją warszawsko-wiedeńską z Krakowskiego do Warszawy.

Z Podwołoczysk zaś telegrafują, że kupcy przybywający z Kijowa opowiadają, że rząd zaciąga pożyczkę przymusową. W Odesie zabroniły władze ładować żyto na okrety, chociaż dotąd nie ma jeszcze zakazu na wywóz zboża. Dziennik ze swej strony dodaje, że kolejami galicyjskimi idą teraz bardzo znaczne masy zboża z prowincji zakordonowych na zachód. — Stacja Podwołoczyska potrzebuje w niektórych dniach po 100 wagonów towarowych.

Ruski M. donosi, iż według sprawozdań policyjnych serbskich, w samym Białogrodzie wyładowało się statków 6500 ochotników rosyjskich, nie licząc wysiadłych w Kładowie i Semendryi.

Z Kijowa piszą do Ruskiego Miru, że w ostatnich czasach z kijowskiej twierdzy wywożą działa i ekspedują takowe koleją żelazną na południe. Oprócz tego z rozporządzenia władzy wszyscy mieszkańcy Kijowa nie wyłączając nawet zakonników zebrani zostali na wskazanym miejscu, gdzie dopełniono ich rewizji i sformowano listy wszystkich zdolnych do służby wojskowej.

Do Petersburgskich Wiedomości piszą z Wilna: „Kilku oficerów konsystujących tu wojsk niedawno odkomenderowanych zostało na południowy brzeg Krymu dla kierowania robotami około urządzenia zapasowych magazynów dla wojsk. Tutejsza intendatura otrzymuje rozkazy co do przysposabiania rozmaitych wojennych zapasów. Stojąca tu kwatery dywizja co chwila oczekuje rozkazu wyruszenia a niedawno nawet mówiono tu głośno o tem, że rozkaz taki już nadszedł i że dywizja wyruszy do Odesy.“

Do Noworosyjskiego Telgrafu pisze korespondent z południowego brzegu Krymu: „Jeszcze raz donoszę wam o fakcie, — że w symferopolskich magazynach Tatarzy krymscy wykupili wszystkie rewolwery z ładunkami oraz wszelką broń palną. Fakt ten, wzięwszy prytęm na uwagę obecne usposobienie krymskich mahometan, jest o tyle ważny, że należy zwrócić nań uwagę. Oprócz tego trudność dostania w Krymie prochu nawet myśliwińskiego każe domyślać się, że Tatarzy albo mają już albo spodziewają się otrzymać proch z Turcji.“

## NIEMCY.

\* Berlin, 1 listopada. Rozpoczęta w dniu 30 października jesienna kadencja parlamentu rozpocznie się de facto prawdopodobnie dopiero w dniu jutrzejszym, bo, jak się Kreuz-Ztg. dowiaduje, na jutrzejsze posiedzenie stawi się potrzebna do uchwał liczba posłów. Członkowie frakcji centrum dali znać do Berlina, że już są w podróży a nadto zapisało się do dzisiaj południa w biurze parlamentu około 210 posłów obecnych w Berlinie. Wybór marszałka parlamentu nastąpi prawdopodobnie przez aklamację a ośnośny ku temu wniosek ma wyjść z centrum. Socjaliści nie myślą sprzeciwiać się temu wnioskowi. Opozycja przeciw dr. Haenel trwa wprawdzie ciągle jeszcze, lecz zdania co do wystąpienia przeciw wyborowi dr. Haenel są podzielone w narodowo-liberalnej frakcji, a zwłaszcza, że nie łatwą byłoby rzeczą znaleźć stosowną osobistość na miejsce dotychczasowego drugiego wicemarszałka i nie należy sobie prytęm politycznych przyjaciół dr. Haenela. Z taktycznych przeto względów pominięta będzie prawdopodobnie drażliwa kwestya osobista, a zwłaszcza, że obecna kadencja zakończy się już w przyszłym miesiącu. — Z ciekawością wielką oczekują uchwał komisji w kwestyi budowy gmachu parlamentu. Jeden z gruntów fiskalnych ma być użytym ku temu celowi, jak sądzą powszechnie, bo grunt p. Deckera nie uznano za stosowny.

Ustęp mowy tronowej o zastój handlu i przemysłu tłumaczyła większa część dzienników berlińskich w ten sposób, że o usunięciu lub odroczeniu prawa, znoszącego cło od żelaza, nie może już być mowy. Post tymczasem, dobrze zwykle poinformowana, powiada, że w sprawie odroczenia prawa, znoszącego cło od żelaza, nie powziął rząd żadnej stanowczej uchwały, lecz pozostawi w tej mierze inicjatywę parlamentowi.

O stanie zdrowia cesarza Wilhelma piszą póżniejsze dzienniki, że cesarz powrócił już nieco zająbiony z meklemburskiej swej podróży, a ponieważ przyłączyła się do zabiegania i wielka chrypka, lekarz przybyłszy radził monarsze, aby ośobiscie nie otwierał parlamentu. Obecnie ma się cesarz w ogóle dobrze, mimo że chrypka się powiększyła.

Weser Ztg. donosi, że cesarz nie przyjął dymisji naczelnego prezesa Szlaska, hr. Arnim-Boytzenburg. Dodać tu należy, że wszyscy mężcy członkowie rodziny hr. Harry Arnima, znajdujący się w służbie państwa, podali się do dymisji. Deutsche Reichs-glocke donosi równocześnie, że hr. Harry Arnim zamierza wytoczyć ks. Bismarckowi proces o oszczerstwo. Proces ten prowadzić będą obrońcy hr. Arnima, rzecznicy Munkel i Quenstädt.

National-Ztg. nie posiada się z gniewu, że dwa minęły już posiedzenia parlamentu — i nie nie uradzone. Któż temu winien? Naturalnie katolickie posłowie parlamentu. Prasa narodowo-liberalna pomija całkiem te okoliczności, że z szeregu liberalnych posłów świećli także postupkami na dwóch pierwszych sesjach a podnosi z przekąsem, że prawie nikt nie przybył z frakcji centrum. Z łona tego stronnictwa, pisze National-Ztg., wychodziły skargi, że projekta rządowe tak późno zostają przedkładane ciałom prawodawczym i że przez to wiele trawi się czasu. Wszakże teraz parlament tylko w celu obrad nad ustawami prawodawczymi został zwołany, projekt od tych ustaw już gotowy, sprawozdania wnioskodawców już wydrukowane,

czemuż więc nie przybyli ci panowie, którym tak wiele zależy na korzystaniu z czasu? Inne dzienniki więcej są sprawiedliwe, bo nie zwalają całej winy na ultramontanów, ale na wszystkie stronnictwa. Obawiać się bowiem należy, ażeby starczył czas na ukończenie prac i ażeby sejm pruski, który według konstytucji na 12 stycznia p. r. ma być zwołany, nie musiał odrzucić swoich posiedzeń z powodu opieszłości członków parlamentu. — Pisaliśmy niedawno, że sprawa zakupna kolei żelaznych na rzecz państwa niemieckiego na wielką natrafia opozycją ze strony niektórych państw związkowych. Dzisiaj donoszą dzienniki o ustąpieniu dwóch ministrów w Badenii. Miałoby to być w związku ze sprawą kolei żelaznych?

Według Dresdener Journal podał się także do dymisji minister saski Friesen, a ministrem skarbu mianowany pan Könnertiz, ministrem spraw zagranicznych pan Nostiz-Wallwitz.

## AUSTRIA I WĘGRY.

\* Wiedeń, 30 października. Na dzisiejszym posiedzeniu Izby deputowanych Rady państwa wniósł dr. Herbst, aby przystąpić do rozpraw nad odpowiedzią rządu na interpelacje dotyczące spraw wschodnich na najbliższym posiedzeniu. Prezes ministrów ksiązę Auersperg oświadczył, iż rząd spostrzegł, że oświadczenie złożone z powodu interpelacji w sprawie wschodniej, w którym jest mowa o manifestacjach wojennych i demonstracjach, doznało w sferach deputowanych tłumaczenia, które dalekie było od zamiarów rządu. Rząd w odpowiedzi na interpelacje objawił dostatecznie, jaką przykładą wagę do objawów reprezentacji państwa, i może to tłumaczenie przypisać jedynie nieporozumieniu, poczytuje jednak w obec groźnego położenia za obowiązek swój uchylić to nieporozumienie oświadczeniem, że nie mógł myśleć, aby wzmiarkowane manifestacje i objawy rozumiane były jako objawy i manifestacje ciał reprezentacyjnych (oklaski).

Rozprawy nad odpowiedzią rządową wywołaną znakami interpelacyami będą prawdopodobnie długie i burzliwe. Dotychczas kilkunastu już posłów zapisało się do głosu. Polscy deputowani mają osobny postawie wniosek; dla naradzenia się nad nim wezwał prezes Koła polskiego wszystkich tych posłów, co dotychczas nie przybyli na posiedzenie, aby bezzwłocznie stawili się na swoim stanowisku.

W Peszcie dnia 26 października wieczorem panowała prawdziwa rewolucja. Wydział studentów na odbytym nadzie postanowił wydać proklamacyję i projektowaną owacy z pochodniami później bezwarunkowo odbyć. — Przed kawiarnią Szabadygo zgromadziło się podczas tego tłumy niespokojne. Było około 5000 ludzi. Policja konna rozprzódła zbiegowisko i wojsko było w pogotowiu. Przedsięwzięto liczne aresztowania a lud przedsięwziął kilka ataków dla uwolnienia aresztowanych. Członkowie komitetu studenckiego przemawiali do ludu.

## FRANCYA.

\* Paryż, 30 października. W dniu dzisiejszym zebrały się Izby na nadzwyczajną kadencję. Biura ukonstatawały się dość szybko. Porządek dzienny również ustanowiony został po niezbyt długiej dyskusji. Tak rząd jak i Izba okazała się skłonną do porozumienia w sprawie wniosku Gatineau, tak że już w czwartek rozpocznie się nad tym wnioskiem dyskusja i zakończy prawdopodobnie ku ogólnemu zadowoleniu. I polityka zagraniczna Francji nie da pewno powodu do burzliwych sesji Izby, bo rząd obecnie zgodnym jest z opinią publiczną i postanowił zachować sobie zupełnie wolne ręce w sprawie wschodniej. — Po ukończeniu posiedzenia Izby nadeszła do Wersalu mowa tronowa niemieckiego cesarza. W ogóle nie znalazłono ją dość uspokajającą, bo położenie uważa za groźne, skoro oświadcza, że Niemcy wtedy tylko wystąpią czynnie w sprawie wschodniej, gdy własne ich interesa będą zagrożone. Zwrócono i z wielu stron uwagę na zmiany czasów i stosunków a zwłaszcza że w czasie równoczesnego otwarcia Izb w Berlinie i Paryżu, w Wersalu zajmują się wszyscy głównie Berlinem, podczas gdy dawniej otwarcie francuskiego parlamentu było nie tylko dla Francji, lecz dla całej Europy ważną chwilą.

Co do sprawy wschodniej nadmienić jeszcze wypada, że minister spraw zagranicznych ks. Decazes, w piątek już wypowie w Izbie deputowanych, jakie rząd zamierza zająć stanowisko „w tej tak ważnej sprawie“. Ks. Decazes miał już odczytać kolegom swoim ośnośne exposé, w którym położono główne nacisk na ścisłą neutralność Francji.

Wyборы uzupełniające do senatu na miejsca zmarłych senatorów, zajmują żywo opinią publiczną. Orleaniści pragną przeprowadzić do senatu p. Chabaud-Latour, lecz bonapartyści chcą tą razą popierać ich tylko pod tym warunkiem, że jeden z ich stronnictwa dostanie się do senatu. Konstytucyoniści są jak zwykle nie zdecydowani; jeżeli wybierać będą z prawicą, to większość zapewnią będą na dłuższy czas reakcyoniści, bo śmierć zabrała prawie samych republikańskich senatorów; jeżeli zaś wybierać będą z lewicą, to muszą pójść przeciw swym przyjacielom z prawego centrum, co jest zbyt niebezpieczną rzeczą. Najchętniej wybraliby samych konstytucyjnych.

## ANGLIA.

\* Londyn, 30 października. O przygotowaniu wojennych angielskich donoszą dziś w potwierdzeniu wiadomości Journal Financier, że dnia 25 bieżącego miesiąca znaczny transport wojsk angielskich wysłany będzie na wyspę Maltę, dalej że, wstrzymano rozpuszczenie z szeregu żołnierzy, którzy właśnie czas służby ukończyli, a w końcu, że minister zniżył miarę przepisaną dla rekrutów piechoty. Rozporządzenie to ma na celu szybsze kompletowanie pułków. Anglia tedy pomimo pozorów pokojowych przygotowuje się po cichu do zbrojnego wystąpienia.

O postanowieniach, zapadłych na angielskiej radzie ministrów, odbytej w Balmoral w zeszły poniedziałek, tyle tylko dotychczas słycać, że posiedzenia parlamentu odroczone zostały.

## HISZPANIA.

\* Madryt, 30 października. Dziennik urzędowy donosi, że w tych dniach ma się zebrać i uchwalić adres poddający do króla reprezentacyja prowincjalna biskajcka. Zarazem donosi ten dziennik, że w okręgu las Encartaciones ukazały się małe oddziały zbrojne, które jednak zostały rozproszone przez wojsko.

Odkrycie socjalistowskiego spisku, uknutego przez Ruiz Zorillę i Salmerona, sprawiło w Hiszpanii silne i nader przykre wrażenie. Zbyt żywe są jeszcze wspomnienia klęsk, zadanych przez komunistów miastom Kar-

tagenie, Sewili, Kadyksowi, Alcoi, Maladze i innym, żeby możliwe ponowienie się takich zaburzeń nie miało strachem przejąć opinii publicznej. Dotąd aresztowano 126 osób podejrzanych o należenie do spisku. Mija aresztowanymi znajdować się ma aż 18 generałów. się tyczy organizacyi stronnictwa federacyjno-republikańskiego, jedno z pism niemieckich podaje następujące szczegóły: Hiszpańska federacyja regionalna składa obecnie z 112 federacyi lokalnych, rozpadających znowu na 9 federacyi prowincjonalnych. Główne miasto punktem środkowym pewnej grupy sekcji federacyjnych. Na czele całego spisku zostaje komitet centralny. Pomijamy zresztą szczegóły, przytoczone przez pismo niemieckie, z tych bowiem, które podajemy, pokazuje się dostatecznie, że spisek istnieje rzeczywiście, jakiego wiek Indépendance belge utrzymuje, że zwołany został przez gabinet madrycki dla uzasadnienia środków reakcyjnych, jakie zastosować zamierza. Spisek w Hiszpanii są rzeczą bardzo znaczącą i daleko prawdopodobieństwem się wydaje, że ten, o którym mówiliśmy, uknutym został przez Ruiz Zorillę i Salmerona, nie zmyślonym przez p. Canovas del Castillo. Gdyby to było do zastośowanie środków reakcyjnych, nie potrzebaby do tego zmyślać spisków.

## SERBIA.

\* Białogrod, 30 października. Pewną ma rzeczą, że ministrowi spraw wewnętrznych udało przed odjazdem księcia Milana do obozu zażegnać terki między główną komendą a ministrem wojny.

Z Zemlina donoszą, że w niedzielę wieczorem był do Białogrodu kurjer rosyjski, skutkiem czego brała się bezzwłocznie rada ministeryjna pod przewodnictwem księcia, a już nazajutrz rano o godzinie 5-tę odjechał książe do armii. Przybywszy do racinau otrzymał wiadomość o upadku Aleksinaczu. W dle telegramu białogrodzkiego do Presse został slany do Aten w charakterze pełnomocnika wojskowego — oficer rosyjski Zwoleński.

Do Timesa telegrafują z Białogrodu: „początku wojny nigdy tu nie było takiego upadku ducha, nie tylko w Białogrodzie ale w całej Serbii. I z radością przyjąłby jakibądź pokój, a gdy się to stał mniemam, iż żadne agitacje nie poruszają znowu tej neracyi Serbów do wojny, chyba we własnej obronie. Jeżeli Serbowie byli dawniej plemieniem wojowniczym to teraz być nim przestali. Potrzeba siły fizycznej albo groźenia nią, by skłonić Serbów w mniejszej liczbie do posuwania się naprzód.“ Zdaje się, że Times w dę mówi o usposobieniu panującym w Białogrodzie z powodu ostatnich klęsk. Petersburgskie bowiem Nowo Wremia zamieszcza następujący telegram z Białogrodu z dnia 23-go: „Ministerstwo (serbskie) takie złożyło oświadczenie (zapewne jakimś agentom dyplomatycznym Serbia sumiennie spełnia swe zobowiązania i spełni je będzie sumiennie do końca; teraz na Rosyja przysię spełnić także swe zobowiązania. Jeżeli Rosyja pragnie wojny, to niechże ją natychmiast zaczyna; jeżeli nie, niech otwarcie powie, że z jej strony żadna zbrojna terwencya nie będzie miała miejsca. Serbia na lat wi jest wyczerpana i zbyt słaba, by sama jedna dźwigałać dalej mogła to brzemień kwestyi słowiańskiej. Słowiań wdzicznici są ludowi rosyjskiemu za daną pomoc, ale raz błagają o pomoc rzeczywistą. Podaję wam to świadectwo dosłownie.“

## RUMUNIA.

\* Bukareszt, 30 października. Wiedeński Fremdenblatt donosi, choć z zastrzeżeniem, że prezes gabinetu rumuńskiego Bratiano przedłoży w przyszły wtorek Izbie wniosek do ustawy, mocą którego ma być zwołana milicyja rumuńska. Równocześnie przedłoży rząd projekt do ustawy co do proklamowania Rumunii państwem niezawisłym. Organ rumuński Courrier de la Roumanie wskazuje na to, że w obec wypadków na Wschodzie przypadnie prawdopodobnie zwołanej na 2 listopada izbie uchwalenie przedłożenia koncentracji wojsk, która to koncentracya nie ma, wedle konstytucyi dłużej trwać jak dwa tygodnie.

Do Neue freie Presse donoszą z Gałaczu pod dniem 29 bm., że w wyższych kołach obiega pogłoska, iż generał Blumenthal obejmuje naczelne dowództwo nad armią rumuńską. Dalej słycać, że Rosyja ułatwi Rumunii zaciągnięcie dwumilionowej (szterlingów) pożyczki na cele wojenne. Rząd rumuński zamysla zaciągnąć w Londynie dziesięciomilionową pożyczkę.

O misji rumuńskich ministrów w Liwadii dowiaduje się Times kilka interesujących szczegółów. Pierwotnie sam książe Karol udać się miał do Liwadii, lecz odstąpiono później od tej myśli. Deputacyja rumuńska doznała w Liwadii nadzwyczajnej uprzejmości przyjęcia. Przedewszystkiem sam car okazywał się bardzo łaskawym, nie dał jednak deputacyi sposobności mówienia o polityce, tylko wyraził swe życzenie pokoju i nadzieję pomyślnego rozwikłania wszystkich trudności. Także ks. Gorczakow zachowywał się z rezerwą. Ilekroć deputacyja rumuńska była u niego, zastawała zawsze generała Ignatiawa, który był tak jak w domu i nieraz odpowiadał deputacyi w imieniu kanclerza. Deputacyi zależało głównie na tém, aby otrzymać odpowiedź na dwa zapytania a mianowicie co do przechodu ochotników rosyjskich przez Rumunię i ewentualnej okupacyi księstw nadduńskich przez Rosyję. Na pierwsze odpowiedzieć miał ks. Gorczakow, że zapłał narodowy w Rosyji jest za nadto wielkim, aby dał się powstrzymać a co do inwazyi rosyjskiej wyraził się kanclerz: „O h! nous n'en sommes pas encore là.“ (O tak daleko jeszcze nie jesteśmy.) Następca tronu przemówił do rumuńskiego ministra wojny po rosyjsku, a gdy ten wymawiał się nieznaną mu tego języka, zapytał następcę tronu „jak to być może? Wszakże pan mówiw po serbsku musisz więc rozumieć po rosyjsku.“ Minister zwrócił na to uwagę, że Rumunia nie jest wcale pokrewną Serbii. Korespondent Timesa a dodaje, że epizod ten sprawił niemile wrażenie w Rumunii.

## OŚWIATA LUDOWA.

Na Oświatę ludową otrzymaliśmy za pośrednictwem pana F. Majewskiego z Żytku marek osm, złożonych przez osmioro wyborców w dniu wyborów w Gnieźnie.

## Telegramy.

(Z biura Wolffa.)

Dubrownik, 1 listopada. Czarnogórcy zamknęli od wczoraj Podgorzycę, którą ostrzeliwują działami tureckimi zabranymi w Medunie. Zdemontowali jedną bateriją turecką. — Medun zburzili Czarnogór-



155-168, nowy galicyjski 145-155, nowy czeski 168-171, — nowy węgierski 153-155 marek z dworca płacono; — na listopad 155, — listopad-grudzień 153 1/2 pl., — na wiosnę 157 1/2 — marek płacono.  
Groch per 1000 kilo do gotowania 166-200 m, na paszę 159-165 marek płacono.  
Rzepak per 1000 kilo 300-315 — marek.  
Rzepak per 1000 kilo 300-315 marek płacono.  
Olę skalny per 1000 kilo w miejscu 71.0 marek bez beczi 70.5 pl.; na listopad 71-70, listopad-grudzień 71-70.8-9, kwiecień-maj 73 — m. pl.  
Olę lniany per 1000 kilo w miejscu — marek.  
Olę skalny per 100 kilo w miejscu 45 marek.  
Okowita per 100 w miejscu bez beczi 52.9 — m. pl., na listopad 53.8 — m. pl., listopad-grudzień 53.8, kwiecień-maj 56.2-55.5 marek płacono.  
Berlin, 1 listopada. **Maka** pszena nr. 00 — nr. 0 28.50-26.50, nr. 0 i 1 26.50-25 — m.; rżana nr. 0 27-23.50 — nr. 0 i 1 23.25-22 m.  
**Berlin**, 31 października.  
Urzędowo sprawozdanie giełdy berlińskiej.  
Pszenna loco stałe. — Termina wyżej. — Wypowiedziano 4000 cent. Cena wypowiedziana 211. m per 1000 kil.

Loco 186-230 wedle gat., piękna biała march. 217. — z kolei pl., zółta (czerw.) na ten miesiąc 211 pl., październik-listopad — pl., — listopad-grudzień 209 — pl., — plac, grudzień-styczeń — pl., — płacono, styczeń-luty 187 — płacono, luty-marzec pl. marzec-kwiecień — plac, kwiecień-maj 214.5 — 216 — pl. maj-czerwiec — pl.  
Żyto loco dosyć dobry handel. Termina wyżej. Wypowiedz. 2,000 cent. Cena wypow. 156 — m. per 1000 kilogr. Loco 158-188 m. wedle gatunku, piękne nowe — z kolei i ze statku pl., stare rosyjskie 162-153. m. z statku plac. nowe rosyjskie 158-160. — m. z kolei płacono, nowe krajowe 186-188. m. z kolei pl., na ten miesiąc 166 — plac. cena przecięt. 156 — m., październik-listopad 155.5-156 — płacono, listopad-grudzień 155.5-5 — pl., grudzień-styczeń 156.5-157.5 pl., styczeń-luty 187 — płacono, luty-marzec — pl. marzec-kwiecień — kwiecień-maj 161.5 — pla., maj-czerwiec 160.5 pl.  
Jęczmień per 1000 kilogr. wielki i mały 13-180 marek wedle gatunku.  
Owies loco tylko dobry towar pożądan. Termina wyżej. Wypow. 12,000 cent. Cena wyp. 166 m. per 10.0 kilogr. Loco 135-175 m. wedle gat., na ten miesiąc 167.168-163. plac, cena przecięt. 166 — m., październik-listopad 155. — pl., listopad-grudzień 153 — nomin., grudzień-styczeń 155 pl., styczeń-luty

1877 — płacono, luty-marzec — płacono, — marzec-kwiecień —, kwiecień-maj 157-157.5-157. pl.  
Maka rżana stała. — Wypowiedz. 5500 cent. — Cena wyp. 22.30 m. per 100 kilogr. Nr. 0 i per 100 kilogr. brutto z miechem, płynąca pl., na ten miesiąc 22.35-30 — pl., — cena przecięt. 22.30, październik-listopad 22.35-30 plac, listopad-grudzień 22.35-30 — płacono, grudzień-styczeń 22.45-10 — plac, styczeń-luty 22.5 — pl., luty-marzec 22.55 — pl., marzec-kwiecień —, kwiecień-maj 22.60 — pl.  
Groch per 1000 kilogr. do gotowania 166-200 marek wedle gatunku, na paszę 159-165 m. wedle gatunku.  
Nasiona olejne per 1000 kilogr. Wypowiedziano — cent. Cena wypow. — marek. Rzepak zimowy — marek rzepak zimowy m.  
Olę rzepiowy stał. — Wypowiedziano z beczi — cent., bez beczi — cent. Cena wypowiedziana z beczi — m., bez beczi — marek per 100 kilogr. Loco z beczi 72.9 marek, bez beczi 71.5 m., na ten miesiąc 71.5-5 — pl., cena przecięt. 71.6 — październik-listopad 71.3-71 — pl., listopad-grudzień 71.3 — pl., grudzień-styczeń — pl., styczeń-luty 1877 — płacono, luty-marzec — płacono, marzec-kwiecień — pl., kwiecień-maj 73.1-73. — pl., maj-czerwiec — płacono.  
Olę lniany per 100 kilogramów bez beczi loco —

marek.  
Olę skalny wyżej płacono. Rafinowany (Standa white) per 100 kilogr. z beczi w partych o 50 bar. (24 cent.) Wypowiedziano 125 otr. Cena wypowiedziana 42.8 m. 10 kilogr. Loco 44 m., na ten miesiąc 42.6-43 — płacono, cena przecięt. 42.8 m., październik-listopad 41.5 — płacono, pl. listopad — płacono, listopad-grudzień 41.5 — płacono, grud., — grud., styczeń 41.2 —, styczeń-luty 1877 41.4-3 pl. luty-marzec —, kwiecień-maj — pl.  
Okowita stała i wyżej. Wypowiedziano 71,000 litrów. Cena wypowiedziana 53.5 marek. Per 100 litrów a 100 pre = 10,000 pre z beczi. Loco pl., na ten miesiąc 53.5 — pl., cena przecięt. 53.5 m., październik-listopad 53.5 — pl., listopad-grudzień 53.2-53.5 — pl., grud.-styczeń — pl., styczeń-luty 1877 — pl., luty-marzec — plac, marzec-kwiecień —, kwiecień-maj 55.5-55.8 — plac, maj-czerwiec —, pl. czerwiec-lipiec — pl.  
Okowita per 100 litrów a 100 pre = 10,000 pre z beczi loco 53.5-52.9 pl., na ten tydzień — pl., na listopad — pl., styczeń — plac.  
Maka pszena nr. 00 30-28.50 —, nr. 0 28.50-26.50, nr. 0 i 1 23.50-22.  
Maka rżana nr. 0 25.00-23.50, nr. 0 i 1 23.25-22 — 100 kilogr. brutto z miechem

Dziś o 10ej godzinie z rana zasnął w Bogu kochana nasza **Joasia**, o czem krewnym i znajomym donoszą w smutku pogrążeni rodzice (5529)  
**A i P. Weymann.**  
Poznań, 1 listopada 1876.

Dnia 1 listopada zakończył żywot **Teofil Krygier** Eksportacya i spuszczenie zwłok do grobu w Wieszczycynie dnia 4 bm. o godzinie 4, nabożeństwo żałobne za tamże w poniedziałek dnia 6 o godzinie 10 z rana. (5552)  
**Żona i synowie.**

**Ogłoszenie**  
Konkurs kupiecki do majątku kupca **Stanisława Kumińskiego** pod firmą Maison J. Kumiński uchwałą z dnia 15 września 1875 stworzony, został przez podział masy ukończonym. (5544)  
Poznań dnia 30go października 1876.

**Król, sąd powiatowy.**  
**Obwieszczenie.**  
Klasztor Gostyń dnia 29 października 1876. Król, administracya Gostyńskich dóbr klasztornych.

**W poniedziałek 13 listop. 1876** przed południem o 10 godzinie ma być w Gostyniu w oberży Eltera z rewiru Bodzewko 51 km. dębiny w kłostach 36 km. brzozy w kłostach i w

**czwartek 16 listopada 1876** przed południem o 10 godzinie w Dolsku w oberży Wachtela z rewiru Blajewo 3 km. dębiny w kłostach 114 km. brzozy w kłostach 33 km. grabiny w kłostach i 80 km. gałęzi grabiny

**OBWIESZCZENIE.**  
Klasztor Gostyń, 28 października 1876. Królewska administracya dóbr klasztoru Gostyńskiego.  
Celem publicznej sprzedaży około: 311 indyków 71 gęsi 145 kaczek 146 kur 2 pawice

**OBWIESZCZENIE.**  
Nakładem drukarni J. I. Kraszewskiego (Dr. W. Lebiński) wyszło i jest wprost i przez wszystkie księgarnie do nabycia: 1. **Verhandlungen im Herrenhause des preussischen Landtages** über die Geschäfts-sprache der Behörden, Beamten etc. nach den stenographischen Berichten der Sitzung v. 19 Juni 1876. Cena 10 fen. 2. **Obrona języka narodowego** w izbie panów sejmiku pruskiego etc. Cena 10 fen

**Obrazy olejne i inne!**  
pędzla znakomitych malarzy: **Albani, Franck, Donath, Gryglewski, van Dyk** ojciec, **Coris** i innych poleca  
**Antykwnaria E. Calliera.**

**Piassawa.**  
Otrzymałszy od jednej z najrenomowańszych fabryk jeneralną sprzedaż jej artykułów, polecam **szczerotki do bydła, szrubery, miotły, zwozajne i do śniegu** w wielkim wyborze, po niskich, stałych cenach fabrycznych. Odprzedażam dalej daję rabat.

**S. Rosenfeld**  
w Swarzędzu.  
(5533)

**Wagi do bydła**  
systemu centesimalnego i decimalnego pewnej konstrukcyi po cenach umiarkowanych, tłoczki do kuchów, narzędzia do krajania cwikły, maszyny do czyszczenia, czterokonne młockarnie i inne narzędzia rolnicze poleca (5456)  
**R. Lesser, Swarzędz.**

Wyszedł świeżo z druku: **Pamiętnik Humorystyczny**  
Zbiór Humoresek, Anegdot, i Humorystycznych wierszy. Zeszyt I (z przedmową) w dużym formacie w kolorowej okładce cena 80 fen. (8 srb. gr.) Nadsyłający do Księgarni Nowej (W. Małcki) w Toruniu 9 srb. gr. przekazem pocztowym, lub w markach pocztowych, odbierają Pamiętnik Humorystyczny, odwrotną pocztą pod opaską franco. (5538)

**POEZYE**  
autora poematu (2892)  
„Na Ukrainie“  
w dwóch tomach są do nabycia w Administracyi Dzien. Pozn. po cenie 5 M.

Wyszedł dopiero co z druku I zeszyt: **Pamiętnik Humorystyczny**  
Zbiór Humoresek, Anegdot, i wierszy humorystycznych (z przedmową). Sprzedaje się we wszystkich księgarniach, po 8 srb. gr. (80 fen. gr.). Zeszyt, drugi wydanie w krótko. Główny skład znajduje się w Księgarni Nowej (W. Małcki) w Toruniu. Zeszyty wychodzą w dużym formacie in folio w okładce kolorowej. Każdy zeszyt sprzedaje się osobno, bez żadnej prenumeraty. (5154)

**Krzyże**  
i inne nagrobki z marmuru, piaskowca itd. pięknie i tania się wykonują i są zawsze w zapasie u

**B. Loewenherz**  
nastp.  
**A. Schlesinger.**  
Poznań, Bramkowa ulica Nr. 14 obok rejencyi. (4102)

**OBICIA**  
do okien i drzwi poleca (5532)  
**Wilhelm Kronthal.**

**Materiały piśmienne**  
**Towary galanteryjne**  
**Monogramy**  
**Karty wizyt.** od 1,50 M. za 100  
**Etykiety na towary i druki** każdego rodzaju poleca i wykonują

**T. Szulc**  
**Handel papieru i zakład litograficzny**  
**Wrocławska ulica Nr. 14.**

**Hamburgskie bydlinki, kielskie sielawy, wegorza wędzonego, anchovis, ciłbłaskie minogi, marynowanego wegorza i śledzie bałtyckie w sosie tomatowym poleca**  
**A. Cichowicz.**

**Machinki do gotowania na petroleum, do siekania mięsa, krajania chleba i do nadziewania kiełbas.**  
Podstawki do pieców, sprzęty do pieców i stągwie, pudła do węgli, młynki do palenia kawy, machinki do krajania cukru i t. p. sprzęty domowe i kuchenne poleca

**C. Preiss**  
obecnie  
Stary Rynek Nr. 7 naprzeciwko Wrocławskiej ulicy.

**Piassawa.**  
Otrzymałszy od jednej z najrenomowańszych fabryk jeneralną sprzedaż jej artykułów, polecam **szczerotki do bydła, szrubery, miotły, zwozajne i do śniegu** w wielkim wyborze, po niskich, stałych cenach fabrycznych. Odprzedażam dalej daję rabat.

**S. Rosenfeld**  
w Swarzędzu.  
(5533)

**Wagi do bydła**  
systemu centesimalnego i decimalnego pewnej konstrukcyi po cenach umiarkowanych, tłoczki do kuchów, narzędzia do krajania cwikły, maszyny do czyszczenia, czterokonne młockarnie i inne narzędzia rolnicze poleca (5456)  
**R. Lesser, Swarzędz.**

**Podatek od rzezi.**  
Krótki tylko czas jeszcze wyłożoną będzie petycja o zatrzymanie podatku od rzezi w miejscach już ogłoszonych. Niechajże przeto każdy płacący podatki broni swego własnego interesu i nie szczędi małego trudu do położenia podpisu swego na jednym z wiadomych miejsc.  
**Zarząd poznańskiego Stowarzyszenia obywatelskiego.**

**Wiedeńskie kapelusze**  
w 24 najnowszych fasonach w cenie od 2 1/2 tal. do 4 tal. oraz zimowe czapki warszawskie polecają (5482)

**Au & Bieliński**  
w Poznaniu Wilhelmowska ulica Nr. 13 (obok król. banku).

Okna kościelne, wszelkie reparacje szklarskie.  
**Oprawę obrazów**  
po bardzo przystępnych cenach poleca szklarnia **A. Hyrszfelda**  
Wrocławska ul. 21. (5427)  
Szalanki od 12 sgr., szkło tafelowe na pół białe 20 i 30 Marek.

Paryżskie i krajowe bonbonierki  
Cukry i czekoladki paryżskie zawsze świeże  
Codziennie świeże cukry i czekoladki własnego wyrobu w najrozmaitszych doborowych gatunkach.  
**Oryginalne cukry warszawskie** codziennie świeże  
Czekolady do gotowania i surowego jedzenia własnej fabryki jako też z rozmaitych renomowanych fabryk zagranicznych  
Chińskie herbaty tegorocznego sprzętu i smaku wyborowego po 3, 4, 4,50, 6, 9 i 12 Marek za funt  
Biskopki angielskie i krajowe  
Wodki zagraniczne, araki i Cognac  
Wódki krajowe w dobrych gatunkach  
Konserywane owoce i jarzyny  
Galarety i soki owocowe poleca wszystko w doborowych gatunkach i po cenach umiarkowanych

**FABRYKA**  
cukrów, czekolady i wszelkich wyrobów cukierniczych; Skład południowych owoców i delikatesów  
**S. SOBESKIEGO**  
W BAZARZE.

**Zamówienia** na torty, baumkuchy, piramidy, ciasta deserowe, lody w puszkach, owocach i rozmaitych formach z przystrojeniami wykonuję najstaranniej a **zamówienia** zamiejscowe przesyłam punktualnie.

**CYGARA**  
po przystępnej cenie poleca (5553)  
**A. Luzziński.**

J'ai bien l'honneur d'informer Messieurs les amateurs d'arbres, que j'ai commencé l'arrachage et l'expédition des arbres des mes pépinières dont je recommande à leur bienveillante attention. Catalogue et prix courant franco sur demande.

**drzewek**  
ze szkółki mojej, którą polecam Ich łaskawym względem. Katalogi i cenniki, franko na żądanie.

**drzewek**  
ze szkółki mojej, którą polecam Ich łaskawym względem. Katalogi i cenniki, franko na żądanie.

**drzewek**  
ze szkółki mojej, którą polecam Ich łaskawym względem. Katalogi i cenniki, franko na żądanie.

**drzewek**  
ze szkółki mojej, którą polecam Ich łaskawym względem. Katalogi i cenniki, franko na żądanie.

**drzewek**  
ze szkółki mojej, którą polecam Ich łaskawym względem. Katalogi i cenniki, franko na żądanie.

**drzewek**  
ze szkółki mojej, którą polecam Ich łaskawym względem. Katalogi i cenniki, franko na żądanie.

**drzewek**  
ze szkółki mojej, którą polecam Ich łaskawym względem. Katalogi i cenniki, franko na żądanie.

**drzewek**  
ze szkółki mojej, którą polecam Ich łaskawym względem. Katalogi i cenniki, franko na żądanie.

**drzewek**  
ze szkółki mojej, którą polecam Ich łaskawym względem. Katalogi i cenniki, franko na żądanie.

**drzewek**  
ze szkółki mojej, którą polecam Ich łaskawym względem. Katalogi i cenniki, franko na żądanie.

**Pasy do maszyn**  
rzemieńne, parciane, gumowe.  
Artykuły techniczne (4664)  
do maszyn, młynów, gorzeln, mączkarni itp. jako to: wszelkie towary gumowe, liny, drutowe, węże parciane, szkła do kotłów, pakunki, smarowniki, alzakie kamienie, skóry na manchety i do pump, skóry do szycia, krecone itd. polecają  
**Orłowski & Co.**  
Poznań, Jeznicka ul. Nr. 1.  
Duże tłuste **flakry** hamb. **bydlinki** kielskie **sielawki** i wędz. lososa dziś oddebra i poleca oraz **gęsi smolec** funt. po 1,30 Mk. (5548)  
**K. Szulc.**  
Wodna ul. 25.  
Turingskie bity do polowania  
daleko lepsze od wszelkich bitów futrzanych nadeszły właśnie, z cholewami następującej długości: 70 centim. 56 centim. i 23 centim. i polecają się lubownikom polowania, ekonomom, podróżującym, urzędnikom kolejowym i duchowieństwu. Medyczne powagi polecają je także przeciw podagrze i reumatyzmowi. Do wysięk na wewnątrz wystarcza nadesłanie bota na próbę. (5526)  
**Caldarola.**  
Naturalne wody mineralne.  
Jesienne nalewki nadeszły właśnie do **Dr. Mankiewicza.**  
Wilhelmowska ulica 22.  
Czy mam uważać za rzecz zerwaną **Czarnuszkę?**  
**Kartofle**  
zdrowe i psujące się wszelkiego gatunku, ostatnie odpowiednio do ich wartości kupuje w większych ilościach **mączkarnia parowa** w Nidomiu p. Czarniejewem.  
Łaskawe oferty uprasza się w miejscu. Stacje kolei: Gniezno, Schwarzenau, Weissenburg. (5503)  
Należące do majątności Chocieszewskiej klucze:  
1. **Siedlec**, w powiecie Krobskim, 5 folwarków, około 4700 mórg, z których 4200 pod pługiem;  
2. **Male Zalesie** w powiecie Krotoszyńskim, 4 folwarki, około 3400 mórg z których 3000 pod pługiem, mają być w całości, albo każdy z nich w dwóch częściach wydzierżawione na lat 18, a to od 1go Jana 1877 do 1go Jana 1895 r.  
Blizszych wiadomości względem tych dzierżaw można zasięgnąć u niżej podpisanego pełnomocnika w Chocieszewicach pod Pempowem.  
Odpis warunków dzierżawy może za zwrotem kosztów być przesłany.  
Klucze wyżej wymienione wolno po poprzednim zameldowaniu każdego czasu obejrzeć.  
Do Chocieszewic dojeżdża się albo z Koźmina (3 mile), stacyi kolei Oleśnicko-Gnieźnieńskiej, albo z Bojanowa (4 mile), stacyi kolei Wrocławsko-Poznańskiej. (5530)  
Agentom się nie odpowiada.  
**ZARZĄD**  
majątności Chocieszewskiej księcia Wilhelma Radziwiłła **Dr. Milewski.**

**Magiel**  
kreconaw kompletnym stanie jest tania do nabycia Chwaliszewo 33.

**Tryki** (5515)  
z zarodowej owczarni w **Borku** stoją na sprzedaż w **Kolaczowie** p. Witkowem.

**Wdowa,**  
Polka, zajmująca od lat kilkunastu stanowisko jako samodzielną gospodynię w pierwszych dworach na prowincyi, poszukuje natychmiast lub od Nowego Roku 1877 odpowiedniego innego pomieszczenia. Blizszą wiadomość na frankowane zapytania pod lit. **X G.** poste restante **Książ.** (5500)

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Polka,**  
która złożyła egzamin na nauczycielkę, znająca język niemiecki, francuzki, angielski i muzykę życzy sobie przyjąć miejsce w Królestwie lub w Księstwie od 1 grudnia lub i stycnia jako nauczycielka, do wyręczenia pani domu, lub też jako towarzysznica. Listy oplatane przyjmują Eksp. Dziennika w Poznaniu p. Nr. 5541.

**Młoda osoba**  
tak po polsku jak i po niemiecku mówiąca szuka zajęcia w jakimkolwiek bądź składzie. Blizszych szczegółów chętnie udzieli Eksp. Dziennik przy Wrocławskiej ulicy Nr. 5542.

**Bona**  
polka, młoda, odpowiednio wykształcona, bardzo dobrą rekomendacyją, poszukuje od Nowego Roku stósownego miejsca przy małych dzieciach. Adres S. D. **Pakosła** p. Rawicz franco. (5551)

**Nauczyciela domow,**  
który jest w stanie przysposobić chłopców do trzeciej gimnazjalnej lub realnej, polecić może pan profesor **Dr. Motty.** (5542)

**UCZNIA**  
do handlu poszukuje (5537)  
**C. F. Schuppig**  
**Chłopiec**  
z prowincyi chcący się uczyć kucharstwa, może natychmiast zgłosić się do kucharza **J. Palacza** w restauracyi na Zamkowej ulicy Nr. 5 w Poznaniu (5558)

**Obywatel**  
podpadły a **owdowił**, chcący obowiązkowo **ojca** zadoczyć uczynić szuka zaraz jakiegobądź **zajęcia** wchodzącego w **zakres gospodarczy**. — Pełnił, zmuszony opuścić Księstwo, z wszelką gorliwością i godnością swoje obowiązki przez lat kilkanaście w Królestwie. — Dziś wychowanie **zalecił** głównym powodem jego powrotu. **Zależy na szpie-sznem podaniu ręki**, a o zgłaszającym się, dowiedzieć się można w Eksp. Dzienn. p. lit. **W. H.** Nr. 5559.

**Ogrodowy.**  
Zonaty z małą familią poszukuje miejsca zaraz lub od Nowego Roku. Lit-ra **D. D.** poste restante **Granowo.** (5504)  
Dominium **Pozarowo** pod Wrocławiami poszukuje od Nowego Roku

**ogrodnika**  
kawalera, znającego się na oranżeryi (5525)  
**Ekonom**, kawaler, trz. żywy, pilny, energiczny zdający w swym z wodzie, poszukuje odpowiedniej posady zaraz lub od Nowego Roku. Dowiedzieć się można w Eksp. Dzienn. Poznańskiego.

**Młody urzędnik gosp.**  
wolny od wojskowości potrzebuje miejsca od Nowego Roku. Listy uprasza się poste restante A. B. F. Nr. 5 Poznań (5555)

**Urzędnik gospodarczy**  
kawaler z pewną kwalifikacyją poszukuje umieszczenia w król. polskiem jako i w Księstwie Poznańskim; łaskawe oferty do **M. Wesołowskiego** Lipowa ul. Nr. 4. (5543)

**Victoria restauracya.**  
Kulmbachskie ) piwo, butelka po 20  
Pilzeńskie ) fen.  
poleca począwszy od 15 butelek z bezpłatną odstawą do domu. (5527)  
**E. Mähl**  
Bismarka ul. i róg św. Marcina.

**Świeże flaki,**  
**bigos, i polskie zrazy** poleca codziennie restauracya **T. Liedkiego**. Franciszkańska ul. (5472)

Interesowanym osobom donoszę uprzejmie, że rozpoczęłam **kurs tańca** dla osób dorosłych, również urządam osobne kółko dla dzieci za połowę ceny.  
**Olimpia z Szczepańskich Warchanek.**

**Koncert-Lucci**  
Celem zadosyćuczynienia **Życzenia** Szanownej **Publiczności**, urządziliśmy dzisiaj jeszcze około 50 numerowanych miejsc do **siedzenia po 5 Marek** na które wydawane będą bilety tylko w dniu koncertowym w nadwornej ksi. garni i składzie muzykalnym **Ed Bote i G. Rock.**

**Teatr polski w ogrodzie Potockiego**  
W POZNANIU.  
W sobotę dnia 4 listopada 1876 po raz pierwszy:

**Stryj Sam**  
komedia w 4 aktach prozą.  
**Początek o godzinie 7**

**Stryj Sam**  
komedia w 4 aktach prozą.  
**Początek o godzinie 7**

**Stryj Sam**  
komedia w 4 aktach prozą.  
**Początek o godzinie 7**